

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว: กรณีศึกษา เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

Farmers' Quality of Life Toward Rice Pawn Project Participation: A Case Study of Farmers In Nonthaburi Province

ภักสิตาพิชญ์ ปันแดง / Phaksitaphit Puntang

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ / Kasetsart University, Thailand

E-mail: suyalam@hotmail.com

มนฤตย์พล อุรบุญนวลชาติ / Manitpol Urabunnualchat

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ / Kasetsart University, Thailand

E-mail: fsocmpu@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและการได้รับข้อมูลข่าวสาร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ซึ่งกลุ่มประชากร ได้แก่ ตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 369 คน การเก็บข้อมูลได้ใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับสูง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ความเป็นเจ้าของที่นา จำนวนที่นา การมีอาชีพเสริม การได้รับข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตของเกษตรกรแตกต่างกัน ส่วนการเป็นหนี้หนี้ ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก นอกจากนี้ ยังพบต่อไปอีกว่า ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, เกษตรกร, โครงการรับจำนำข้าวเปลือก

Abstract

The objectives of the study were to investigate farmer's quality of life toward rice pawn project participation in the year of 2012/2013, compare farmers' quality of life toward rice pawn project participation in the year 2012/2013 classifying by personal factor and information receiving, find out the relationship between the farmer's knowledge and understanding with farmers' quality of life toward rice pawn project participation in the year of 2012/2013, and study the relationship between satisfaction of the farmers and farmers' quality of

life toward rice pawn project participation in the year 2012/2013. The 369 rice farmers in Nonthaburi Province were the population of the study. The questionnaire was the instrument of the study for collecting data. The statistical package was used as the data analysis. The percentage, mean, standard deviation, t-Test, one way ANOVA and Pearson product-moment correlation coefficient were used as the statistical analysis at 0.05 level of statistical significance. The result of the study found that farmers' quality of life toward rice pawn project participation in Nonthaburi Province was much level. The hypothesis testing found that the different education, land owner, amount of land, second profession and information receiving farmers effected to the different farmers' quality of life. On the other hand, the farmers' debt has no effected to farmer's quality of life toward rice pawn project participation. Moreover, there were relationship between knowledge and understanding of farmers, satisfaction of the farmers and farmers' quality of life toward rice pawn project participation in the year of 2012/2013.

Keywords: Quality of Life, Farmers, Rice Pawn Project

บทนำ

สังคมส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีอาชีพเป็นเกษตรกร ผลผลิตที่สำคัญของประเทศชนิดหนึ่ง ได้แก่ ข้าว ซึ่งถือได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจและมักจะประสบปัญหาการขาดทุนในช่วงต้นฤดูการผลิต ซึ่งปัญหาการขาดทุนดังกล่าวได้เป็นปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกมานาน โดยปริมาณผลผลิตนั้นในแต่ละปีจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยทางธรรมชาติ ดังนั้น ในช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยวจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดมากส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรลดต่ำลง เมื่อราคาสินค้าเกษตรลดต่ำลงย่อมส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรลดลงไปด้วย ดังนั้นรัฐบาล จึงได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในทุกยุคทุกสมัย ซึ่งในแต่ละรัฐบาลได้มีวิธีการช่วยเหลือเกษตรกรที่แตกต่างกัน โดยวิธีการแทรกแซงราคาให้สูงขึ้น ได้แก่ วิธีประกันราคาข้าว วิธีการรับจำนำข้าว เป็นต้น

ในสมัยรัฐบาลชุด นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรจึงได้ช่วยเหลือเกษตรกรโดยการแทรกแซงราคาข้าวด้วยวิธีการรับจำนำข้าว โดยโครงการรับจำนำข้าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มทางเลือกให้เกษตรกรได้มีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น สร้างอำนาจต่อรองในการขายข้าวเปลือก ยกย่องรายได้และลดช่องว่างรายได้ เพิ่มการใช้จ่ายของเกษตรกร และสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการขยายตัวของภาคการบริโภคภายใน รวมทั้งสร้างความแข็งแกร่งและความมีเสถียรภาพของเศรษฐกิจจากการบริโภคในประเทศ การพึ่งพาตนเองและรักษาวินัยทางการเงินและการคลังของประเทศ นอกจากนี้โครงการรับจำนำข้าวยังมุ่งหวังพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้มีความอยู่ดีกินดี โดยโครงการรับจำนำข้าวได้รับจำนำข้าวเปลือกและข้าวเปลือกหอมมะลิ ความชื้นไม่เกินร้อยละ 15 ที่ราคาเกวียนละ 15,000 บาท และ 20,000 บาท ตามลำดับ

คุณภาพชีวิตที่ดีนั้นเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนควรได้รับ รวมทั้งอาชีพเกษตรกรด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระดูกสันหลังของชาติ หากเกษตรกรทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้วย่อมเป็นกำลังในการทำหน้าที่ของตนเพื่อพัฒนาประเทศ ซึ่งจะทำให้ได้เปรียบในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เศรษฐกิจของประเทศจะแข็งแกร่งได้มากขึ้นขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งทรัพยากรนั้นต้องมีคุณภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย (ผ่น จันทรปาน, 2540) หากเกษตรกรมีรายได้ตกต่ำแล้วย่อมส่งผลกระทบในการดำเนินชีวิตในทุกด้าน เช่น ด้านครอบครัว สุขภาพ การศึกษา รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและอื่นๆ อีกมากมาย ดังนั้นจึงได้มีนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรในการยกระดับราคาสินค้าเกษตรเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นด้วยวิธีการรับจำนำข้าวเปลือก ซึ่งโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนั้นนอกจากจะช่วยให้เกษตรกรมีทางเลือกในการขายผลผลิตให้ได้ราคาสูงขึ้นและจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรสูงขึ้นด้วย

หลังจากที่มีการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวมาได้ระยะหนึ่ง ได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรและเข้าร่วมโครงการจำนำข้าวเป็นจำนวนมาก รวมทั้งรัฐบาลได้ตั้งราคาจำนำไว้สูง จึงทำให้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกได้ใช้งบประมาณ ในการดำเนินโครงการและจ่ายผลตอบแทนให้กับเกษตรกรเป็นจำนวนมาก ผลที่ตามมาทำให้โครงการดังกล่าว ถูกวิพากษ์วิจารณ์ เช่น นายนิพนธ์ พัวพงศกร นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือ ทีดีอาร์ไอ กล่าวในงานเสวนาสาธารณะ “คิดใหม่ อนาคตข้าวไทย” จัดโดย ทีดีอาร์ไอ ระบุว่า โครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้ไทยขาดทุนกว่า 136,000 ล้านบาท จากข้าวนาปีและนาปรังในช่วงฤดูกาลผลิต ที่ผ่านมา โดยตัวเลขดังกล่าวสูงกว่ากรอบที่รัฐบาลคาดการณ์ไว้ว่าจะขาดทุน 60,000 ล้านบาท ซึ่งในอนาคตหากรัฐบาลไม่สามารถระบายข้าวได้คาดว่าจะขาดทุนเพิ่มขึ้นจาก 2 ใน 3 ของวงเงินงบประมาณทั้งหมดที่ใช้ในโครงการรับจำนำข้าว รวมทั้งแนะนำว่ารัฐบาลควรหามาตรการอื่นเพื่อช่วยเหลือชาวนาแทน เช่น การนำวิธีของสหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้มาใช้ โดยรัฐบาลจ่ายชดเชยส่วนต่างระหว่างราคาเป้าหมายกับราคาตลาด 70-85% แล้วกำหนดราคาเป้าหมายจาก 3 ปัจจัย ได้แก่ ราคาตลาด การชดเชยโดยตรง และความผันผวนของราคา โดยใช้ค่าเฉลี่ย 3-5 ปี ในอดีต หรือการนำวิธีของประเทศญี่ปุ่น ที่ใช้การประกันความเสี่ยงราคาลดต่ำกว่าต้นทุน โดยให้รัฐอุดหนุนเบี้ยประกันบางส่วน และค่าใช้จ่ายดำเนินการบางส่วนของบริษัทประกัน รวมทั้งการนำนโยบายคูปองซื้อสินค้าเข้ามาใช้ จะทำให้แบ่งเบาภาระได้ นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พบว่าสาเหตุที่โครงการรับจำนำ มีปัญหาขาดทุนมหาศาล เกิดจากการที่รัฐกำหนดราคารับจำนำข้าวเปลือกให้สูงกว่าราคาตลาด แต่ประมูลขายข้าวในราคาต่ำกว่าราคาส่งออกในตลาด มีค่าจ้างสีแปรสภาพและค่าเช่าโกดังในอัตราที่สูง รวมทั้งรัฐบาลเก็บข้าวไว้ในสต็อกเป็นเวลานานจึงทำให้ข้าวเสื่อมคุณภาพ จึงทำให้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนั้นเป็นการช่วยเหลือเกษตรกร ที่สิ้นเปลืองที่ทำให้เกิดการขาดทุนมหาศาล และผลประโยชน์ไม่ได้ตกอยู่กับเกษตรกรตามเจตนารมณ์ของนโยบายรัฐบาล (นิพนธ์ พัวพงศกร, และ จิตรกร จารุงษ์, 2553)

ส่วน น.ส.วิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ อธิบดีกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ กล่าวว่า หลังมีนโยบายจำนำข้าวทำให้ราคาข้าวในตลาดโลกสูงขึ้น โดยปี 2554 ข้าวหอมมะลิราคาอยู่ที่ 12,000-13,000 บาทต่อตัน ปี 2555 ขึ้นมาอยู่ที่ 14,000-15,000 บาทต่อตัน ส่วนโครงการรับจำนำหากไม่เน้นเรื่องกำไรและขาดทุน ถือว่าเป็นการยกระดับเกษตรกรไทยให้มีรายได้สูงขึ้น ซึ่งในขณะนี้เกษตรกรมีผลกำไรจากการปลูกข้าวและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556) จากข้อมูลที่ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยต้องการ หาคำตอบจากเรื่องดังกล่าว คือ โครงการรับจำนำข้าวสามารถช่วยยกระดับรายได้ให้แก่เกษตรกรและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรได้หรือไม่ รวมทั้งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวแล้วนั้นมีคุณภาพชีวิตอยู่ในเกณฑ์ดีหรือไม่อย่างไร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตของเกษตรกรกับโครงการรับจำนำข้าว เมื่อเกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการแล้ว มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร รวมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการพัฒนาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้วัดคุณภาพชีวิตทั้งหมด 11 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านรายได้ ด้านการทำงาน ด้านจริยธรรม ด้านครอบครัว ด้านความปลอดภัย ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และด้านการมีส่วนร่วม และเลือกศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตพื้นที่ จ.นนทบุรี ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี บางกรวย บางใหญ่ บางบัวทอง ไทรน้อย และปากเกร็ด ซึ่งในปัจจุบัน มีพื้นที่ทำนา 101,098 ไร่ ได้ผลผลิตข้าวเฉลี่ย 775 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนใหญ่ที่เป็นพื้นที่ในการทำนา ได้แก่ อำเภอไทรน้อย และอำเภอบางใหญ่ (กรมการข้าว, 2557)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและการได้รับข้อมูลข่าวสาร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 รวมทั้ง ค้นคว้าเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ เอกสารวิชาการ คู่มือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการอ้างอิง หลังจากนั้น ได้แจกแบบสอบถามให้กับตัวอย่าง ที่เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ในพื้นที่จ.นนทบุรี ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย อำเภอไทรน้อย อำเภอปากเกร็ด และอำเภอบางบัวทอง จำนวน 369 ราย โดยมีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sample) และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง และ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายถึง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ส่วนสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ ค่า t-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ความเป็นเจ้าของ/ไม่เป็นเจ้าของที่นา การเป็นหนี้ และการมีอาชีพเสริม/ไม่มีอาชีพเสริม การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนที่นา และการได้รับข้อมูลข่าวสาร และใช้วิธีจับรายคู่ LSD และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) ใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ศึกษาเฉพาะกรณี: เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ในพื้นที่ จ.นนทบุรี ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย อำเภอไทรน้อย อำเภอปากเกร็ด และอำเภอบางบัวทอง จำนวน 369 ราย โดยผลการวิจัยสามารถสรุปได้ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ความเป็นเจ้าของที่นา จำนวนที่นา การมีอาชีพเสริม การได้รับข้อมูลข่าวสาร ที่ต่างกันจะทำให้คุณภาพชีวิตแตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังพบต่อไปอีกว่า ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและ ความ

พึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรภายหลังเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรหลังจากเกษตรกรเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตทั้ง 11 ด้าน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.94$) จำแนกเป็นด้าน ดังนี้

1. ด้านการทำงาน ($\bar{X} = 3.55$) พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตทางด้านการงานสูงที่สุด เนื่องจากเกษตรกรมีความพึงพอใจในอาชีพของตนเอง มีความมั่นคงในอาชีพและมีความรู้สึกปลอดภัยในงานที่ทำ จึงทำให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตในด้านการงานมากที่สุด
2. ด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{X} = 4.31$) พบว่า เกษตรกรมีที่อยู่เป็นของตนเอง และมีความพึงพอใจกับที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ส่วนการซ่อมแซมที่อยู่ให้มีความแข็งแรงคงทนมากขึ้นนั้น ยังพบไม่มาก เนื่องจากสภาพบ้านมีความมั่นคงถาวรมากพออยู่แล้ว
3. ด้านครอบครัว ($\bar{X} = 4.30$) พบว่า เกษตรกรมีความผูกพันกันในครอบครัวเป็นอย่างมาก รวมทั้งมีความเข้าใจ ใส่ใจซึ่งกันและกัน และยังมีเวลาที่จะร่วมกิจกรรมเพื่อให้ครอบครัวผูกพันกันมากยิ่งขึ้นนอกเหนือจากเวลาที่ทำนาด้วย
4. ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.25$) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ซึ่งเป็นโครงการที่เกษตรกรมีความพึงพอใจ ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง รวมทั้งการติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และมีความไว้วางใจการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ
5. ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.23$) พบว่า คนในครอบครัวของเกษตรกรนั้น ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน สามารถ ส่งเสียบุตรหลานเรียนได้สำเร็จสูงขึ้น รวมทั้งคนในครอบครัวยังมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพมากขึ้น
6. ด้านรายได้ ($\bar{X} = 4.22$) พบว่า เกษตรกรได้รับเงินจากการนำข้าวเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกร เพิ่มช่องทางในการขายข้าวเปลือก ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ที่มากขึ้น และสามารถนำเงินไปใช้หนี้สินที่มีอยู่ และเหลือเก็บออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินได้
7. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = 4.10$) พบว่า เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จึงทำให้ไม่ต้องกู้หนี้ โดยเฉพาะหนี้ดอกเบี้ยสูง และไม่ต้องเกรงกลัวผู้มีอิทธิพลทางด้านการเงินมาทวงหนี้ รวมทั้งทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของเกษตรกรมากยิ่งขึ้น
8. ด้านจริยธรรม ($\bar{X} = 3.77$) พบว่า เกษตรกรปลูกข้าวเพื่อเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวได้มาตรฐาน และไม่นำข้าวเปลือกจากประเทศเพื่อนบ้านมาเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว แสดงให้เห็นถึงความมีจริยธรรมในอาชีพของตนเอง แต่ยังคงมีการใช้สารเคมีในการปลูกข้าว ซึ่งปัจจุบันควรปรับเปลี่ยนมาใช้วิธีการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์แทน ดังนั้นเกษตรกรควรจะเพิ่มจริยธรรมในข้อนี้และปรับเปลี่ยนวิธีการทำนาเพื่อให้ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเกินไป
9. ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.57$) พบว่า เกษตรกรมียานพาหนะไว้ใช้เป็นของตนเอง เนื่องจากในการทำนามีการเดินทางอยู่เสมอ การมียานพาหนะเป็นของตนเองก็จะช่วยอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพด้วย แต่การสื่อสารยังคงมีการเข้าถึงน้อยอยู่ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์
10. ด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 3.55$) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวจะมีสุขภาพแข็งแรงซึ่งอยู่ในระดับสูง แต่ยังมีปัญหาเรื่องความเครียดเนื่องจากการปลูกข้าวอยู่ ซึ่งการปลูกข้าวแต่ละครั้งนั้นมีความเสี่ยงในการลงทุน และการคาดหวังถึงผลผลิตในการปลูกข้าวแต่ละครั้งด้วย จึงส่งผลให้เกษตรกรยังมีความเครียด
11. ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.70$) พบว่า เป็นด้านที่เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตน้อยที่สุดใน 11 ด้าน เนื่องจาก เกษตรกรยังต้องใช้สารเคมีในการทำนาเพื่อให้ได้ผลผลิตตามที่คาดการณ์ไว้ เพื่อเข้าร่วมโครงการรับจำนำ จึงทำให้เกษตรกรยังมีความใส่ใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อมน้อย รวมทั้งส่งผลเสียต่อคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมด้วย

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. ระดับการศึกษา เกษตรกรตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 รองลงมา ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 สำหรับตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ (มัธยมศึกษาตอนต้น และปริญญาโท) พบน้อยที่สุด จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1
2. ความเป็นเจ้าของที่นา เกษตรกรตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เช่าที่นา จำนวน 206 คนคิดเป็นร้อยละ 55.8 และที่เป็นเจ้าของที่นา มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2
3. จำนวนที่นา เกษตรกรตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีที่นาจำนวน 11-20 ไร่ จำนวน 104 คน คิดเป็น ร้อยละ 28.2 รองลงมา มีที่นาจำนวน 21-30 ไร่ จำนวน 89 คน จำนวน 24.1 สำหรับตัวอย่างที่มีจำนวนที่นา 31-40 ไร่ พบน้อยที่สุด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0
4. การเป็นหนี้ เกษตรกรตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีหนี้สิน จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 และไม่มีหนี้สิน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0
5. การมีอาชีพเสริม/ไม่มีอาชีพเสริม เกษตรกรตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพเสริม จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 76.4 และไม่มีอาชีพเสริม จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6

การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการได้รับข่าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.48$) และเมื่อพิจารณาช่องทางการรับสื่อ พบว่า ช่องทางการรับข่าวสารที่เกษตรกรรับข่าวสารมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ($\bar{x} = 2.16$) โทรทัศน์ ($\bar{x} = 2.08$) และเพื่อนบ้าน ($\bar{x} = 2.04$) ส่วนสื่อที่ได้รับน้อยที่สุด ได้แก่ สื่อออนไลน์ ($\bar{x} = 0.76$)

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 0.73$) และเมื่อพิจารณาในรายด้านที่ศึกษา พบว่า ด้านหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินโครงการ ตัวอย่างมีระดับความรู้ในด้านนี้มากที่สุด ($\bar{x} = 0.85$) รองลงมา คือ ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{x} = 0.72$) ด้านระยะเวลาในการดำเนินโครงการ ($\bar{x} = 0.68$) และด้านการจ่ายเงิน มีระดับความรู้ที่น้อยที่สุด ($\bar{x} = 0.67$)

ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) และเมื่อพิจารณาในรายด้านที่ศึกษา พบว่า ด้านประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ ตัวอย่างมีระดับความรู้ในด้านนี้มากที่สุด ($\bar{x} = 4.39$) รองลงมา คือ ด้านการดำเนินโครงการ ($\bar{x} = 4.28$) และด้านการปฏิบัติงานของพนักงาน ($\bar{x} = 4.24$)

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. การศึกษา จากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีคุณภาพชีวิตภายหลังการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวในภาพรวม และรายด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการทำงาน ด้านครอบครัว ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และด้านการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่า เกษตรกรที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และปริญญาตรี จะมีคุณภาพชีวิตดีกว่าตัวอย่างที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6
2. ความเป็นเจ้าของที่นา จากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว จำแนกตามความเป็นเจ้าของที่นา พบว่า เกษตรกรที่มีความเป็นเจ้าของที่นาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตภายหลังการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวในภาพรวม และรายด้านการศึกษา ด้านการทำงาน ด้านจริยธรรม ด้านครอบครัว ด้านการ

คมนาคมและการสื่อสาร และด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่า เกษตรกรที่เช่าที่นาจะมีคุณภาพชีวิตดีกว่าเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่นา

3. จำนวนที่นา จากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว จำแนกตามจำนวนที่นา พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ที่มีจำนวนที่นาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตภายหลังการเข้าร่วมโครงการ รับจำนำข้าวในภาพรวม และรายด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านรายได้ ด้านการทำงาน ด้านครอบครัว ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่า เกษตรกรที่มีที่นายน้อยกว่า 10 ไร่ จะมีคุณภาพชีวิตดีกว่าเกษตรกรที่มีที่นาจำนวน 21-30 ไร่ จำนวน 31-40 ไร่ และจำนวน 41 ไร่ขึ้นไป

4. การเป็นหนี้ จากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว จำแนกตามการเป็นหนี้สิน พบว่า เกษตรกรที่มีหนี้สินต่างกัน มีคุณภาพชีวิตภายหลังการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและด้านการศึกษา ที่เกษตรกรที่มีหนี้สินต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและด้านการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5. การมีอาชีพเสริม/ไม่มีอาชีพเสริม จากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว จำแนกตามการมีอาชีพเสริม พบว่า เกษตรกรที่มีอาชีพเสริมต่างกัน มีคุณภาพชีวิตภายหลังการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ในภาพรวมและรายด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านรายได้ ด้านการทำงาน ด้านครอบครัว ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่า เกษตรกรที่มีอาชีพเสริม จะมีคุณภาพชีวิตดีกว่าเกษตรกรที่ไม่มีอาชีพเสริม

การได้รับข้อมูลข่าวสาร จากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารโครงการรับจำนำข้าว พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวที่ได้รับข้อมูลข่าวสารโครงการรับจำนำข้าวต่างกัน มีคุณภาพชีวิตภายหลังเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ในภาพรวมและรายด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านรายได้ ด้านการทำงาน ด้านจริยธรรม ด้านครอบครัว ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และด้านการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่า เกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารมาก ($\bar{X} = 3.00-2.01$) จะมีคุณภาพชีวิตดีกว่าเกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารน้อย ($\bar{X} = 0.00-1.00$) และปานกลาง ($\bar{X} = 2.00-1.01$)

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 กล่าวคือ ยิ่งเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรมากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะในด้านหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินโครงการฯ ได้แก่ เกษตรกรต้องมีเอกสารสำคัญ คือ หนังสือรับรองจากกรมการเกษตรฯ มายื่นต่อเจ้าหน้าที่ เกษตรกรสามารถนำข้าวทั้งชาวนาปีและนาปรังมาเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวได้ สถานที่ที่เกษตรกร นำข้าวไปจำนำได้ การนำไปประทอนไปขึ้นเงิน ณ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งสิทธิในการปลูกข้าว 2 ครั้ง/แปลง/ราย สำหรับความรู้ด้านการจ่ายเงินนั้น ยังมีเกษตรกรมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนถึงจำนวนเงินที่จะได้รับหลังจากนำข้าวเปลือกเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ซึ่งรัฐบาลไม่ได้จ่ายเงินขั้นต่ำให้เกษตรกรที่นำข้าวเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก 15,000 บาททุกราย แต่จะได้รับเงินหลังจากที่ข้าวมีการหักลดน้ำหนัก ความชื้น และสิ่งเจือปนเสร็จเรียบร้อยแล้วตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 กล่าวคือ ยิ่งเกษตรกรมีความพึงพอใจในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกทั้งในด้านการดำเนินโครงการฯ ด้านการปฏิบัติงานของพนักงาน ด้านประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรมากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะด้านประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ ซึ่งเกษตรกร มีรายได้เพิ่มขึ้น หลังจากเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก รวมทั้งภาระหนี้สินของเกษตรกรลดลงหลังจากเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ส่วนในด้านการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนั้น เกษตรกรมีความต้องการที่จะ เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและโครงการรับจำนำข้าวเปลือกสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรได้ ส่วนในด้านการปฏิบัติงานของพนักงานนั้น เกษตรกรมีความพึงพอใจในด้านเอกสารมีความถูกต้องและมีความเหมาะสม ซึ่งเอกสารที่เกษตรกรต้องใช้เพื่อเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ได้แก่ บัตรประชาชน ทะเบียนบ้านบัญชีกส. และตัวซังข้าว ส่วนเรื่องที่เกษตรกรอยากให้มีการปรับปรุงได้แก่ การออกไปประพรวนของพนักงานควรมีความรวดเร็วมากกว่าเดิม การจ่ายเงินให้แก่เกษตรกรให้รวดเร็วมากกว่าเดิมภายใน 3 วันทำการ และการดำเนินโครงการให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส

ข้อวิจารณ์

1. คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจากการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จากการวิจัย พบว่า ตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตจากการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของชาร์มา (Sharma, 1988 อ้างในอัจฉรา นวจินดา, 2549: 383-384) ซึ่งสรุปได้ว่า ทฤษฎีคุณภาพชีวิตของบุคคล คือ ความ พึงพอใจของบุคคลที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ตามความต้องการของร่างกายและจิตใจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาวะแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างพอเพียงจนก่อให้เกิดการมีสภาวะสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี” (อัจฉรา นวจินดา, 2546) และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่อยู่ในระดับสูงนั้น ย่อมเกิดจากเกษตรกร มีความพึงพอใจในโครงการรับจำนำข้าวอยู่ในระดับมากและสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ตามความต้องการของร่างกายและจิตใจได้ ซึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตในด้านการทำงาน มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการช่วยเหลือเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น สามารถนำเงินไปชำระหนี้ ใช้จ่ายในครัวเรือน และนำไปลงทุนในเพาะปลูก ครึ่งต่อไปได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และจากการวิจัย พบว่า ตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตจากการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในด้านสิ่งแวดล้อม น้อยที่สุด เนื่องจาก เกษตรกรยังมีการใช้สารเคมี และยาฆ่าแมลงในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นในการปลูกข้าวเพื่อเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จึงส่งผลเสียต่อคุณภาพชีวิตในด้านสิ่งแวดล้อม

2. การได้รับข้อมูลข่าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จากการวิจัย พบว่า ตัวอย่างมีการได้รับข้อมูลข่าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากสื่อข้อมูลข่าวสารที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคล ที่ได้รับความนับถือ และมีความใกล้ชิด คุณเคย สนทนากับประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี โดยมีหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนในการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้แก่พี่น้องประชาชน และจากการวิจัย พบว่า ตัวอย่างมีการได้รับข่าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากสื่อข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อออนไลน์ น้อยที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัตนา แก้วเกียรติยศ (2556) ได้ศึกษาโครงการรับจำนำข้าวเปลือก: บทสำรวจความคิดเห็นจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดราชบุรี สรุปได้ว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดราชบุรีนั้น ได้รับข่าวสารจากเว็บไซต์ น้อยที่สุด ซึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรในชุมชนส่วนใหญ่มีการใช้และสื่อสารทางออนไลน์ น้อยอยู่ และมีความสะดวกในการสื่อสารผ่านตัวบุคคลมากกว่าจึงส่งผลให้การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทดังกล่าว อยู่ในระดับที่น้อยที่สุด

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 จากการวิจัย พบว่า ตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินโครงการ ระยะเวลา รวมทั้งการจ่ายเงิน เนื่องจากรัฐบาลได้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์โดยให้มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ประจำจุดรับจำนำข้าวเปลือก เพื่อคอยอำนวยความสะดวกและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมากขึ้น จึงส่งผลให้เกษตรกรตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการรับจำนำ

ข้าวเปลือกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งต่างจากผลการศึกษาของ รัตนา แก้วเกียรติยศ (2556) ได้ศึกษาโครงการ รับจำนำข้าวเปลือก: บทสำรวจความคิดเห็นจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดราชบุรี สรุปได้ว่า เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในเรื่องการออกไปประทวน เอกสารสิทธิ์ที่ดินที่นำมาขึ้นทะเบียน เป็นต้น

4. ความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จากการวิจัย พบว่า ตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการดำเนินโครงการฯ การปฏิบัติงานของพนักงาน และประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัตนา แก้วเกียรติยศ (2556) ได้ศึกษาโครงการรับจำนำข้าวเปลือก: บทสำรวจความคิดเห็นจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลในภาพรวมถือว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในด้านประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลได้แก้ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกร โดยกำหนดแนวทางการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาการค้าข้าวเปลือกตกต่ำ ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พร้อมทั้งเป็นการยกระดับรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56 มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ศึกษากรณี: เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายของภาครัฐดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูกจากเดิม มาเป็นการปลูกข้าวอินทรีย์หรือ ข้าวปลอดสารพิษเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตให้ได้ราคาดียิ่งขึ้น รวมทั้งหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี และยาฆ่าแมลง เพื่อเป็นการลดต้นทุนการบริหารจัดการการทำนา อีกทั้งยังช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน รวมถึงเกษตรกรจะมีเงินเหลือใช้ ยิ่งมากขึ้นในการลงทุนทำนาครั้งต่อไป

2. หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต.) ควรจัดโครงการ/กิจกรรม ฝึกอบรมเพื่อสร้างอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกรในชุมชน และการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตและจำหน่ายสินค้าประจำตำบล หรืออำเภอ ซึ่งจะเป็นการสร้างอาชีพและรายได้เสริมภายหลังจากฤดูกาลทำนาลิ้นสุดลง ส่งผลให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงและมีการใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น จัดเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ให้ข้อมูล เพื่อให้เกษตรกรได้ทราบ และเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ วิธีการในการเข้าร่วมโครงการ รับจำนำข้าวเปลือก มีการจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์และขั้นตอนเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก รวมถึงสาธิตวิธีการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมากยิ่งขึ้น

4. หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการติดตามประเมินผลโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเพื่อวัดระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ รวมทั้งหาแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงหลักเกณฑ์ และวิธีดำเนินโครงการฯ ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงานของพนักงานควรพัฒนาหรือปรับปรุงประสิทธิภาพเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบสารสนเทศให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดเตรียมงบประมาณให้ครอบคลุมกับปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกที่ประชาชนนำมาจำหน่าย กำหนดมาตรการหรือหลักเกณฑ์ในการป้องกันการทุจริตในกระบวนการรับจำนำข้าวเปลือกที่เคยเกิดขึ้น เช่น การทุจริตโดยการสวมสิทธิ์เกษตรกร การที่โรงสีนำข้าวเปลือกจากชาวนามาหมุนเวียนเข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในครั้งนี้มีความโปร่งใสมากขึ้น เพื่อที่จะได้มีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการข้าว. 2557. แผนที่เขตศักยภาพการผลิตข้าว. สืบค้นจาก [www.brrd.in.th/ricemap/riceCD5_2 / index.php-url=detail.php®ion_id=1&province_id=12.htm](http://www.brrd.in.th/ricemap/riceCD5_2/index.php-url=detail.php®ion_id=1&province_id=12.htm)
- นิพนธ์ พัวพงศกร และจิตรกร จารุพงษ์. 2553. โครงการศึกษามาตรการแทรกแซงตลาดข้าวเพื่อกัน การ
ทุจริต: การแสวงหาคำตอบแทนส่วนเกินและเศรษฐศาสตร์การเมืองของโครงการรับจำนำ
ข้าวเปลือก. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ.
- ฝัน จันทร์ปาน. 2540. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านแรงงาน ทำงานกับคน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวง
แรงงานและสวัสดิการสังคม.
- รัตนา แก้วเกียรติยศ. 2556. โครงการรับจำนำข้าวเปลือก: บทสำรวจความคิดเห็นจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวใน
จังหวัดราชบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2556. คิดใหม่ อนาคตข้าวไทย. สืบค้นจาก tdri.or.th/tdri-insight/rice-20130816/
- อัจฉรา นวจินดา. 2549. ทฤษฎีคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนักประชากร
ไทย.